

BUTLLETÍ MENSUAL
DEL
CENTRE CATALANISTA D' IGUALADA.

ANY II.   IGUALADA 30 DE JUNY DE 1885.   NÚM. 13

NÚMERO EXTRAORDINARI
DEDICAT
À LA MEMORIA DELS HÉROES CATALANS
que 'l dia 6 de Juny de l' any 1808
HUMILIAREN PER PRIMERA VEGADA EN ESPANYA
À LAS ÁLIGAS FRANCESAS
EN LO BRUCH.

La primera funció—va ser pel dilluns de Pasqua
que comensavan al Bruch—que hi va haver grossa batalla.
Ja 'n baxava 'l somaten—de la vila de Igualada
ab lo Sant Christo arbolat,—qu' es general de la armada.

(CANSÓ POPULAR; col·lecció d' en BERTRAN Y BROS
—Barcelona, 1885.)

ALS MARTRES DEL BRUCH.

Martres del Bruch, dexau la vostra estada
Hon feys j' ha temps la funeral dormida,
Que vuy la Patria catalana us crida
Per coronarvos en la vostra diada.

Axecauvos adés los de Igualada,
De Piera y Mediona, gent ardida,
Que aquí vareu donar la vostra vida
Per lo llorer de la immortal jornada.

Per la justicia del bon Deu lluytareu,
La llibertat de nostra terra y l' honra....
Y la gloria dels forts axi alcançareu.

La llibertat del mal vuy ens deshonra
Sens fe, sens caritat, sens esperança....
Martres del Bruch, feym recularla à França!

MIQUEL V. AMER.

6 de Juny de 1885.

(De Palma de Mallorca.)

NOTA.

Segons un document del Rector del Bruch, los primers catalans martres de la independencia patria, fóren de las poblacions del Bruch, Igualada, Piera y Mediona, totes del Corregiment de Vilafranca. Se sap de cert que no n' hi hagué cap de Manresa, tant perque axi ho diu l' esmentat document, com perque en un SERMÓ predicat en aquella Seu lo dia 6 de Juny de l' any 1814 en una festa d' acció de gracias á la Verge per la victoria del Bruch, s' hi llegeix: *¡O manresanos! ¡vestíos de alegría! ¡engalanaos de gozo! ¡vosotros habeis vencido, y habeis vencido sin perder un hombre solo!* essent d' advertir, que l' Ajuntament de Manresa feu estampar aquest SERMÓ dedicantlo al Rey *D. Fernando VII*, rectificant, empero, tan estrany exclusivisme per medi d' una nota que diu: *A la batalla acudieron tambien los valientes de la Villa de Igualada con su Pendon: acudieron los de Sampedor, los de Sallent y otros de la comarca haciendo todos su papel....*

(DE LA R.)

LA EPOPEYA DEL BRUCH.

I.

Cercantne una presa mansa
les áligues de la França
se n'han tornat esparvers;
si 'l lleó s'acobardia
quina festa que 'n faria
la terra dels granaders!

Mes pels quatre vents d'Espanya
s'escampa una veu estranya
que murmura «traició»;
ja 's respira baf de guerra,
y ja hi ha qui desenterra
los trabuchs de l'antigò.

L'últim cop que foguejaren
també á la França encararen
ses gorjes plenes de daus:
«llavors los drets nos van pendre,
»de nostres furs feren cendra
»y ara 'ns volen fer esclaus.»

Diu Catalunya, frissosa
de vindicar la afrentosa
dexa del rey Felip quint,
y esperant moment propici
ja s'escolta 'l gran judici
que de Lleyda 's va sentint:

«Guerra á França y via fora!
»Catalans, ja ha arribat l' hora!
»miréu que 'ns volen robar
»dels passats la rica herencia
»qu' es la Fé y la independencia
»y 'l repós de nostra llar!»

Y eix «alerta» que 's sentia
com un echo 's repetia
pel castell y per l'escó;

era l' bímne de la guerra
fent ressonar nostra terra
de Rosas fins á Aragó.

II.

Ja à Lleyda resposta han dada;
ja 'l sometent d' Igualada
als del Bruch dona l' abraç
de germanó y d' aliança.....
¡Ay áliga de la França
prou sens ales te 'n irás!

Los francesos avansavan
mentre 'ls catalans guaytavan
darrera dels pinatons,
les espigues sahonades
arreu caure capolades
per les rodes dels canons.

«¿Hont vas ab ta gloria ufana
»si la pátria catalana
»se te posará al devant?
»aquí, per tú fins les roses
»amagan eynes brinoses
»que 'l teu pas deturarán.»

Y avansan; mes ja ha sonada
la primera escopetada
sens que végen ningú en lloch;
en batalla atacar provan
y cada mata que trovan
se 'ls torna un vesper de foch.

Aquí de l' artilleria
qu' enfosqueix l' esclat del dia
escampant mort tot arreu,
mes quan la causa es sagrada
se combat baix la mirada
omnipotentia de Deu.

Per ço entre roques y alsines
van brotan les barretines

per màgich e cantament;
per ço 'ls turons se coronan
de goles de foch que trenan
emboyrant lo firmament.

¡Nom de Deu, quina maynada!
à la primera pitrada
han fet reculà 'l francès,
y 's miran les dos bandades
com dos feres afamades
que l'extinció s'han promés.

«No abandoném la jornada
»que l'áliga ja es alada;
»ne llansèm cap bala en fals»;
y la sanch tenyeix les roques,
esquitxa branques y soques,
estepes y garrigals.

Ja pel mitx de la fumera
onejar una Bandera
entre 'ls catalans s'es vist;
va al devant de la maynada;
es l'estandart d'Igualada
dels confreres del Sant-Crist!

Bruch, Igualada y Piera
enrotllan exa senyera,
Mediona ve mes avall;
per ço aquells minyons sigueren
los martres que morts caygueren
en aquel tarrabastall.

Sallent, Sampedó y Manresa
també van à l'escomesa
seguint à son Timbaler,
y també arriuan ses bales
à socarrimar les ales
del pigallat esparver.

Y la sanch que arreu brollava
tornà mes potentia y brava
l'ànima de sos germans;

ja era un sol lo crit de guerra
y retrunyía la terra
sota 'ls peus dels Catalans.

Y fou aquella jornada
la primera sotregada
ab que la Espanya enfonsà
prenent la Fé per sa guia,
als soldats que conduhia
l' invencible Capitá.

III.

Després quan per la planura
fugía ple de pahura
retut l' enemich traydor,
entre 'l fum que 's dissipava
al cim d' un serrat flotava
lo sant penó vencedor.

Y sota sos plechs que quéyan
suaument orejats, s' hi véyan
los cossos d' aquells valents,
herts, sagnosos, sense vida,
mes ab corona cenyida
d' immortals merexements.

Vilafranca, ben honrada
vas quedar de la jornada,
puig de ton Corregiment
fóren al Bruch y lluytáren
los que ab sa sanch ne signáren
aquell jorn, son sacrament.

Los que restáren ab vida,
ab la ensenya benehida
cap á ses llars feren nort,
y com d' Esparta 's contava,
tothom los hi preguntava
«qui ha vensut» y no «qui ha mort.»

Y los petons de la mare
á son fill, que duya encara

al coll lo fumat trabuch,
eran remor que formava
la càntiga que s'alsava
de la Epopeya del Bruch.

SEBASTIÀ TRULLOL Y PLANA.
(*Trovador en Gaya Ciencia.*)

Cabanellas (Girona) Juny de 1885.

NOTA.

Los Manresans del any 1811 que acudint á las Corts de Cádiz demandant alguna gracia obtinguéren LA PIRÁMIDE, se enganyáren á sí mateixos quan en sa exposició diguéren que Manresa habia sigut la iniciadora del moviment insurreccional de Catalunya contra 'ls francesos.

També ho han dit després cent vegadas los Manresans en periódichs y discursos; y això no es mes que un' altre fàula que cal desvanéixer. Es induptable que aquesta gloria, pertany á la ciutat de Lleyda.

Com á tribut de justicia y admiració, copiém de D. Adolf Blanch, historiador predilecte dels Manresans:

"No bien ha alzado Lérida la primera, el grito santo de libertad, no bien la voz de guerra! ha herido los ecos de las montañas catalanas, cuando desde el Ebro á Puigcerdá, desde Rosas á los confines del vecino Aragon propágase la alarma que concita á la pelea á los esforzados descendientes de los almogávares. Los habitantes de Lérida se habian juramentado en 28 de Mayo para armarse contra el invasor en defensa de la causa nacional, enviaron comisionados á Tarragona y Tortosa, á Vich y Manresa para fomentar en estos puntos la insurreccion, y declarándose vasallos de Fernando VII se adornaron con la escarapela encarnada. Pasaron enseguida á formar una Junta de Gobierno que poniéndose en contacto y como formando alianza con la capital de Aragon, donde mandaba el valeroso Palafox, atendiese á las urgencias de la patriótica empresa y facilitase el triunfo. No se olvidaron los leridanos de proveer á la fortificación de la ciudad; asi que, dada la órden y distribuidos los trabajos, todos sin distincion de clases, edades ni sexos, corrieron á coadyuvar, al rededor del castillo, con el auxilio de sus brazos y de su ferviente entusiasmo, á la obra de la independencia y de la integridad española, en que no tardaron en seguirles la mayor parte de las poblaciones del Principado."

(DE LA R.)

LA JORNADA DEL BRUCH.

Albans, Ara, Sempre.

I.

Negra nit, posan al vol
las campanas d' Igualada.
—«Padri ¿no sentiú?»—«Si, dorm;
qu' encara lo gall no canta.»

—Sentiú, padri? com mes vá
mes depressa y mes fort brandan...»
Lo padri no respon mot,
lo minyó de son illit salta;

De puntetas, poch á poch
travessa tota la cambra;
pren lo baldó tremolant,
lo finestró apleret bada.

Lo padri com qui no ho sent;
lo minyó no diu paraula;
las campanas van tocant,
la vila va despertantse.

De sobte ressona un crit
per tot l' ample de la plaça:
—¡A las armas! Via fora....!
y al lluyñ ressona.... ¡A las armas!

—Padri, jo no sé 'l qu' hi ha
que tothom al carrer baixa.
—Tant se val, en fentse dia
sabrém prou qu' es lo que passa.

—Tothom parla de perills,
tothom dels francesos parla....
—Si vénen.... ¿que hi podem fer....?
tanca la finestra, tanca.

—Vos plauria, ara ni may,
pagar delmes á la França!
no 'us resta un sol escorrim
potser de sang catalana!

Padri, si 'ls francesos son
jo 'ls hi vull véure las caras,
aquestas caras, que 's diu
que sols de mirar espantan.

No us pensèu que 'm manque cor
per anarhi, ni menys arma,
arrancaré 'l gavinet
que penja al cap de la taula.

A dretas, de rom com era,
li he fet punxa aquesta tarde;
jo sabré prou manegar-lo
per férmen' servey de llança.

Si rom com abans no 'l torno
la Pàtria podèu ben planyer;
primer l' enemich que 'm vence
me l' enfonze à las entranyas....!—

Tantost lo minyó ha surtit
lo vell l' espardenya 's calça;
no be es à la plaça aquell
que aquest à la sitja baixa,

Tráu de dins ella un trabuch,
despenja d' un clau la manta,
senyá 's, y darrera 'l net,
carré ' amunt tot seguit marxa.

II.

Be se 'n parlarà per sempre
de la jornada del Bruch!
Be pel francés serà un dia
ben trist lo del *sis de Juny!*

Tres cents homens de montanya
gent de masos y de burchs,
de Sampedor, de Manresa,
d' Igualada y de mes lluny;

Del Montserrat en las timbas,
volen doblegar l' ergull
del gran estol de la França,
que lluyenteja Bruch amunt.

Granaders son los qui pujan,
los qu' han respirat lo fum
de las batallas d' Egipte,
los qu' à l' Europa han retut.

Per cada déu dels qui venen
los sometents no 'n son un,
y de falçons y escopetas
van armats la meytat pu.

Mes que hi fà? perçó que vingan;
la sang dintre 'l pit los bull,
y al bulli 'ls la sang, montanyas
tombarà 'l menys quimerut.

Encara d' ells no s' adona
lo francès, que 'ls té demunt,
responent als crits de França
ab las bocas dels trabuchs.

Serra avall baixa 'n LLIMONA
jitant foch per boca y ulls;
brandant la destrat en VINYAS
à la barreja als seus dú.

Quan en MAS à la vall salta,
de sang en CARRIÓ es remull,
y de francesos que jeyan
voltant seu se 'n veyan un munt.

Mes en mitx de la desfeta
que tan de sobtada 'ls cull,
als seus en SCHWARTZ anima
llançantse al combat ulls cluchs.

A l' hora 'ls caballs renillan,
la veu dels canons retruny,
los combatents s' abrahaman,
la mort no sossega un punt;

Y al rodolar estimbadas
las altas penyas del Bruch,
un xicot lo tabal sona
y 'l francès espantat fuig!

Allà van, à la desfeta
cap avall, cegos d' enuig:

¡Vilas, aixequéu campanas
que 'us cau lo mal temps damunt!

Adeu, estol de la França,
adeu soldats may vençuts;
corréu que las barretinas
vos van encalçan per punts!....

Y á ciutat sent de tornada,
digáu, si us moteja algú,
qu' als nostres serrats no hi nian
las áligas que hi heu dut.

III.

Fadigats y á la escampada
per corriols y torrenteras,
los sometents victoriosos
al mitx d' un soley s' aplegan.

Ventejant alegroys tornan
llurs parroquials banderas,
y al Sant-Christ dels d' Igualada,
arribant, fan reverencia.

Darrera d' ells, coratjoses
van fent cap las montanyesas,
d' aquells que ferits romanen
dolors á minvar y penas.

Per curar, cascuna 's porta
ben guarnida la cistella,
y tantost son arrivadas
per tot lo consol estenen.

Sols d' un vellet no s' adónan
qu' al fons d' una torrentera,
per cuixí la barretina
prop son net plany y agoneja.

—Fill meu—diu ab veu mitx fosca;
y entre las sevas, estreta
la mà del minyó que plora:
—Fillet meu, no t' afligescas;

No 't dolga de que no mori
dins la cambra hont tu vas neixer,

qu' aquí 'ls ayres de la glorià
al passar mon front orejan.

Jo he viscut gayre be un sigle
ab lo dubte bregant sempre,
perque 'l nom de Catalunya
may als llabis ningú 'l treya.

Ser bort de Pàtria 'm matava,
y avuy, veig la Pàtria meva
generosa, gràn, ardida
com los vells me deyan qu' era.

Fill meu, no plores al avi,
no 'l plores, per ell sols prega,
que fins vuy ab deixà 'l viure
prou mercé li ha sigut feta.

Recórdat sols mentres viscas
del llegat qu' al morí 't deixa;
servi á Déu, servi á la Pàtria,
no aguantar jóu de cap mena....»

Y lo net, plora que plora,
y lo vell fins mitx sonreya,
y al lluny cantavan la *Salve*,
los sometents á la Verge.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.
(*Mestre en Gay Saber.*)

NOTAS.

Al objecte de que aquesta composició que guanyá lo PREMI DE PATRIA en los Jochs Florals de l' any 1872 sia mes ajustada á la veritat històrica, son autor declara, que no ha trobat probas de que fos portada á la primera batalla del Bruch altre Bandera que la del Sant-Christ d' Igualada.
(DEL A.—*Maig de 1885*).

No fôu, com digué un historiador y després alguns poetes, lo Rector Mossen Antoni *Foll* (era *Toll*) qui comandava 'ls de Sallent, sino lo Vicari Mossen Ramon Mas, fill de la mateixa vila, ahont encara viu una jermana d' aquell valerós patrici que á l' any 1849 morí essent Rector de Manlleu.

Ha fet be l' honorable poeta citantne un de cada poble (en Llimona

d' Igualada, en Vinyas de Sampedor, en Mas de Sallent y en Carrió de Manresa) ja que com ha dit un historiador, y es lo cert, *no se sab ni s' ha pogut probar fins ara que á la primera batalla del Bruch hi hagués un capdill superior al qual obehissen los paysans tots de diferents pobles.*

(DE LA R.)

GOIGS

Á LLAHOR DE LA GLORIOSA BANDERA DEL SANT CHRISTO DE IGUALADA

PER LA VICTORIA DEL BRUCH,

LA PRIMERA QUE 'S GUANYÁ Á ESPANYA CONTRA LAS TROPAS DE NAPOLEON

Fóren dictats pel Degá dels goigistas catalans Mossen Pau Parassols y Pi, Prebere, Soci de la Real Academia de la Historia de Madrit, y de la de Bonas Lletres de Barcelona, qui 'n feu amistós present al poeta igualadí En Joseph M.ª Serra y Marsal lo dia 6 de Juny de l' any 1885, aniversari de tan famosa jornada.

Puig d' Igualada l' honor
recordas y gloria tanta:
Alenta, Bandera santa.
la nostra Fé y Patri Amor.

Ets tu l' insighia sagrada
de l' antiga Confraria,
que ab zel ardent obsequia
al Sant Christo d' Igualada;
per aixó en tu 's veu pintada
l' imatge del Redemptor.

Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.

Fores l' única Bandera
que 'l Sometent catalá
allà en lo Bruch desplegá,
quan per vegada primera
vencé á la tropa altanera
del francés Emperador.

Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.

Lo primer Napoleó,
presa ab engany Barcelona,
y esclau lo Rey en Bayona,
invadi nostra Nació,
creyent sa dominació
lograr ab forsa y terror.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

Aixis que Lleyda donà
d' Independencia lo crit,
Igualada ab esperit
contra Fransa s' declarà
y à tota pressa s' armà
per resistir l' invasor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

Tres dias à sometent
ja la campana tocava,
quan ab l' exèrcit pujava
Schwartz ab malvat intent;
anar al Bruch al moment
volgué Igualada ab ardor.

*Alenta, Bandera santa
la nostra Fè y Patri Amor.*

Portantsen per Capitana
del Sant Christo la Bandera,
al Bruch ab fè verdadera
marxà nostra gent galana,
ò à morir de bona gana,
ò à vence' al usurpador.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Pàtri Amor.*

Mes l' enemich ja s' atansa
fort d' uns tres mil y vuytcents;
sent tan poch los sometents,
posant en Déu sa confiansa,
en que hi fos tota la Fransa,
lo resisteixen ab cor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

Ja hi arriban Manresans
allà ab los Igualadins,
Sampedorencs, Sallentins
y d'altres llochs comarcans;
ab tal Capitana ufans
las áligas no 'ls fan pór.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Pàtri Amor.*

Als vencedors d'Austerlits,
de Marengo y cent combats,
aquells paysans mal armats
fan fugir esporuguits,
als tochs d'atach repetits
del timbal de Sampedor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.*

L'igualadi Sometent
prengué al francès en l'acció
trenta cavalls y un canó
batentse ab gran ardiment,
que á Lleyda enviá al moment
per mostra del séu valor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.*

Ab tú, Bandera estimada,
à Igualada retornáren,
y de ternura ploràren
veyente ab balas trepada;
per tothom fóres besada
plé d'alegria son cor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.*

Del sis de Juny la victoria,
en mil vuyt cents vuyt lograda,
desde llavors Igualada
ha celebrat per memoria
cada any, al Sant Cristo gloria
donant per tan gran favor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fé y Patri Amor.*

A aquells que t'acompanyàren
en la gloriosa batalla,
servintlos com de mortalla,
ab tú sa caixa abrigàren,
y així al fessar los portàren
en premi del seu valor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

D' Igualada 'ls habitants,
al teu entorn sempre units,
sens distinció de partits,
estimantse com germans,
procuren com á cristians
de Déu y Pàtria l' honor.

*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

TORNADA.

Puig d' Igualada 'l fervor,
honrante, sas glorias canta:
*Alenta, Bandera santa,
la nostra Fè y Patri Amor.*

¶ *In te speravérunt patres nostri.*   ¶ *Speravérunt, et salvì facti sunt.*

OREMUS

Deus, qui per vexillum sanctæ Crúcis pópulo in te confidénti triúmphum contra gállos concédere voluisti: quæsumus, ut tua pietáte adorántibus crúcem tuam victóriam semper tribuas et honórem. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

NOTA.

Ara que á Manresa també 's commemora cada any la jornada del Bruch, no será per demés fer avinent, que lo que allí es una *moda*, que passa y torna, á Igualada es consuetut, ja que segons consta en nostres arxius, *la festa en commemoració de la victoria del Bruch y en compliment d' un vot de poble, s' ha celebrat aquí sens interrupció desde l' any 1809.*

A Manresa, segons un document publicat en la *Antorcha Manresana* del 5 de Juny de 1859 y en *La Il·lustració Catalana* del 20 de Juny de 1881, ja deixàren de celebrarla en lo any 1821, perdentsen, com qui

din la memoria, fins que per acort del Ajuntament, CINQUANTA
VUYT ANYS DESPRÉS FOU RESTABLERTA.

Copiém:

"ALCALDÍA CONSTITUCIONAL DE MANRESA.— Habiendo acordado el
"Ayuntamiento de mi presidencia, *restablecer* la funcion religiosa que se
"celebraba en el templo de la Seo el segundo día de Pascua de Pente-
"costés, para conmemorar la brillante victoria que, un puñado de he-
"róicos manresanos, (?) alcanzaron contra el formidable ejército invasor á
"su paso por las agrestes montañas del Bruch en 1808; tengo la sa-
"tisfaccion de hacerlo público á fin de que llegue á noticia de las per-
"sonas constituidas en autoridad, á quienes por olvido involuntario
"hubiere dejado de invitarse, esperando de su amor y entusiasmo por
"las glorias manresanas, se dignarán concurrir á la funcion que ha de
"tener lugar en el referido templo el día 2 del próximo Junio á las
"10 de su mañana, contribuyendo asi con su presencia á dar al acto
"el realce y esplendor que merece.—Manresa 30 de Mayo de 1879.—
"El Alcalde, José Carbonell."

(DE LA R.)

¡LO DARRER!

De la victoria del Bruch
encara 'ls llorers verdejan;
Igualada per recort
ne conserva una Bandera;
mes ay! del seu Sometent
no mes un vellet ne resta,
que quan se posa á contar
los fets de sa juvenesa
recorda sempre aquell jorn
alsant l'acotada testa,
com si pels vells de l'any vuyt
la joventut fos eterna.

¡Quin temps aquell tan hermós
y quina gent n'era aquella!
serpentejava ab la sanch
lo patri amor per ses venes,
catalá n'era 'l seu cor
y catalana sa pensa;
mes ay! que d'aquella gent
se n'ha perdut be la mena.

Les campanes un mati
ab so funeral brandejan.
Lo pobre vellet ja es mort!
bé 'l pots plorar pàtria meva;
del arbre del teu passat
¡cóm cauhen les fulles seques!
mes ja no 'n caurà cap mes,
n' ha caygut ¡ay! la darrera!

Va passant l' enterrament
y tot li dona grandesa.
Devades esten la Mort
com núvol ses ales negres;
no pot enfosquir lo cel
que té la claror matexa
ab que llumená aqueñ jorn
la gloria de nostra terra.

Per tot hont passa 'l defunt
la gran jornada 's remembra.
La bandera del Sant-Christ
damunt la caxa es estesa:
encara té pols del Bruch,
encara 'ls forats conserva
que varen ferhi 'ls unglots
de les áligues franceses!

Carrer de la Soledat,
per entre tes cases velles
un jorn los igualadins
sortian fent crits de guerra,
sortian cami del Bruch
per ferne tornar enrera
als invencibles guerrers
que varen dexar la petja
en les glassades del Nort
y dels deserts en l' arena.

De gloria fôres cami,
mes ara ho ets de tristesa!

La negre creu del fossar
fora la Vila s' axeca;
ab lo seu cap signa 'l cel,
y ab un de sos brassos sembla
signar los turons del Bruch

hont blanca boyra s'aplega,
com si del jorn del combat
encar durés la fumera!

FRANCISCO CASAS Y AMIGÓ.
(*Trovador en Gaya Ciencia.*)

Barcelona, Juny de 1885.

¡CATALUNYA! (*)

Ma dolsa Catalunya! Pàtria hermosa!
qui 'm dés la veu del rossinyol galán
per' recordar ta gloria y ta grandesa,
que 't fa de cobricel, de mantell blau!

Vorera per tas platjas corre l'aura,
que anima las masias y poblats;
y passa perfumada per la serra;
y torrentera, baixa fins la vall,
y ufana dona als pins y á las floretas
que naixen al redós d' algun tossal.

Del Pirineu las oscas espadadas
te servan de barrera natural;
y 't donan, amorosa, flors y flayres
com si Regina fosses la més gran.

La mar que per tas costas joganera
acota sa potencia com esclau;
te 'n dona de besadas amorosas,
tan bella t' engarlanda ab sos cristalls;
que faixa d' or assembla y pedreria
ta platja guarnideta de brillants.

Riuhets de dolsas aigües arreu voltan
corrent ajogassats d' aci, d' allá;
tas pradas encatifan d' hermosura
y 't voltan los de plata mil lligams,
que 't fan mes encisera y bonicoya,
y 't semblan d' or y perlas á ruixats.

Que n' ets, que n' ets d' hermosa Catalunya!....
al véuret', baldament fos un estrany,
voldria serte fill per dirte ¡Mare!
y honrarme ab lo bell nom de *català*.

(*) Llegida en la festa del primer aniversari del CENTRE CATALANISTA

Mil comtes valerosos t'enaltiren
oh Pàtria de valents, sabis y sants;
veyente tan ufana y bonicoya
un jorn que t' visitava en Pere quart,
al sentir de 'n Cabrera (1) «es catalana
la terra que ja 's veu en aquell plà»,
exclama trasportat ple d'alegria
oh terra venturosa de lleals!

Tos fills, si de bon cer, com t'enalteixen
brandant las armas dolsas de la pau,
brandant las quatre barras en la guerra,
que semblan del Altíssim quatre llamps;
y arreu fan sapiguer que ets prou valenta
per bàtre cent castells y enderrocats.

Sentint lo crit potent *¡desperta ferro!*
sens forsa cau lo moro desarmat,
y fins la terra dura que 'l sustenta
tremola al pes de lluyta de titans.

La mitxa lluna fuig de ta senyera,
que mort per sempre més li vares dar
quan un fill teu (Lepant recorda encara)
d'un colp de sabre va llevarli 'l cap;
y rodan naus y tot sota l'abisme,
y enfonsals la mareja bramulant.

Un monument etern al teu cor s'alsa,
que sempre, sempre t' diu «Mare de braus»;
lo forman mil agullas y cingleras;
en cada una s'hi veu un pit gegant,
que no l'abaten, no, los crits de guerra,
ni l'espetch furiós d'un temporal.

Miraulo com s'enlayra ab ardidesa;
miraulo com s'aixeca 'l Montserrat!
encara retrunyir entre sas concas
lo crit sento potent dels catalans,
quan al francès traïdor élls empenyan
fent sega de blat bort timbas a vall.

Lo Bruch! com se 'n recordan nostres avis
d'aquella brava lluyta sens igual!
los somatents dels pobles se despertan;
ressona 'l corn d'alarma pels espays;
los d'Igualada 'l senten.... vingan armas!

(1) En Bernat de Cabrera.

qui no las troba agafa una destrai,
cenyintse entre la faixa alguna daga,
y qui no 'n té, ja s' arma d' un boscall.

Hi arriban entre càntichs de victòria
Sant-Crist y la bandera enarbolant;
y l' àliga francesa que extenia
son vol aterrador com un mal fat,
al veure aquells valents que s' acostavan
los guayta ab ulls de ràbia flamejants.

Allà, minyons!... à ells que tots son nostres!...
esbocinem ferèstechs algabaig!
corremhi... via fora! muyran! muyran!
rentém ab la llur sanch ab las nostras mans..

Y trinxan y destrossan tot quan troban
al toch animador d' un redoblant;
y 'ls d' Igualada entonan la victòria,
¡Victòria! que la Pàtria havem salvat.

Lo càntich fins las rocas l' aprenian
per repetirlo sempre 'l mont y 'l pla;
y l' àliga francesa agonejava
llansant mitx ofegantse 'l darrer clam.

¡Ditxosa Catalunya! Pàtria hermosa;
immensa n' es la fulla dels anys;
que escrita hi tens grandesa en temps de guerra,
grandesa hi tens escrita en temps de pau.

Valenta n' has sigut devant l' Europa,
valenta n' has sigut en alta mar,
y 'l teu nom gloriós retruny encara
per la buydor més alta dels espays.

Que hi fà que 'ls altres pobles te motegen!
que hi fà que ab ràbia 't diguen «deslleal»!
si tú 'ls hi donas probas de noblesa,
de glòrias los ensenyas l' enfilall;
clourà sas bocas feras la vergonya,
y al sentir ¡Catalunya! enmutirán.

Ni 'l temps de la celistia que t' enjoya
l' aurèola jamay esborrarà:
que al últim cataclisme de l' Espanya,
mentres la terra obria 'l gorch badant;
per salvà als infelissos del mitj-dia,
s' obrian tots los cors dels catalans.

Oh Pàtria venturosa! Pàtria meva!
camina per la via celestial;

segueix lo resplendor dels teus usatges
que son de pura llum vivissim raig;
seguimla sempre, fills de Catalunya,
puig sempre 'ns diu ardenta: *avant! avant!*

JOSEPH CALONGE, ESCOLAPI.

Pera enrodonirne aquesta hermosa toya de FLORS DEL
BRUCH que avuy oferim á nostres llegidors, hi posém la
llorejada BANDERA de nostre estimat compatrici En Joseph
M.ª Serra y Marsal.

LA BANDERA DEL SANT-CHRIST.

Armats de fé verdadera
Los ocurri á la memoria,
Que per lograr la victoria
Portassen vostra Bandera...
GOIGS AL SANT-CHRIST DE IGUALADA PER LA
VICTORIA DEL BRUCH.

La brigade Schwarz marchait sur le
Mont-Serrat; le 6 elle fut repoussée avec
perte, près du village de Bruch, par un
petit nombre de paysans.
SAINT-CYR, MARISCAL DE FRANÇA.

Ainsi, des le premier jour des hostilities
les Catalans, encore sans chefs et pres-
que sans armes, virent nos troupes fuir
devant eux.

LAFITELLE, CORONEL D' ENGINEERS.

Asseguts al vell escó,
mentres bat la tramontana,
vull dictarne un romancet
per amor y per llohansa
d'una Bandera que 'n té
lo Sant-Christ dels de Igualada.

I.

A l' any mil vuytcents y vuyt,
quan sis de Juny ne contavam,
iquin tocarne á sometent!

quin avalot per la plassa!
Avuy no hi ha 'ls *regatons*,
los del blat ni la civada,
hi ha pagesos y blanquers
y pintadors de indianes
y de tots los estaments
adalerats per les armes!
¡Quin terratrémol que 's mou!
¡quin avalot, Verge santa!
Les noves que 'ls han portat,
son ben tristes per la Pàtria!
les noves que 'ls han portat
les explica 'l senyor Batlle:
Que han vingut uns granaders
dels mes braus que té la França,
que s'en pujan pels castells
y s'en baxan per les planes,
se n'entran per les ciutats
y 's fan seu tot lo d' Espanya
mentre 'l Rey fet un esclau,
fet un esclau es á França!
—Si ningú 'ls pot aturar....
be tindrem de que plorarne!—
Senyor Batlle 'ls va dihent
que Barcelona es gavatxa,
que no li val Monjuich,
Monjuich, ni les Dressanes
y que 's diu que ve 'l francès
ab un exércit que espanta,
que se 'n ve per Martorell,
pel camí que va á Igualada!
—Si ningú 'l pot aturar....
be tindrem de que plorarne!—
Y com ja s'ou la remor
del temporal que s'atansa....
quin tocarne á sometent
y quin cridarne per plassa:
—Ans que serne del francès
que la Vila 'n fos cremada!
Nosaltres l'aturarém
mes que vinga en pes la França,
nosaltres l'aturarém

(i) Nom que 's dona vulgarment als urgellesos que hi van á vendre grà los dias de mercat.

si 'ns donéu per Capitana
la Bandera del Sant-Christ,
del Sant-Christ que á tots nos valga!—
La Bandera 'ls han donat,
de un á un van besantla,
ja diuhen: «Adeu siau!
despedintse ab greu recansa
los casats de ses mullers,
los fadrins de ses aymades;
¡ay adeu plessa del Blat!
¡adeu festes y alimaries!»
y ab destrals y algun volant
y ganivetes de taula,
ab trabuchs y pedrenyals
que han portat de Vilafranca,
ensenyantne als fills y nets
la Bandera desplegada,
carrer de la Soledat
cap avall ja se 'n anavan
tot cridantne: «¡Adeu siau!»
tot cridantne: «¡Visca Espanya!»

II.

La Vila 's cubreix de dol,
que ha vingut gran nuvolada
y ara venta 'l seny major
pel perill que 's veu la Pàtria!
No hi ha ningú pels carrers,
pels carrers ni per les cases,
tothom á l'Esglesia *gran* (i)
Regidors y senyor Batlle,
també 'ls vellets y malalts
y dones ab la maynada;
los vells plorant de neguit,
les donzelles d'anyoransa....
tothom á l'Esglesia *gran*
que ara 'ls clergues fan pregaries,
fan pregaries al Sant-Christ
encenent blandons y llànties;
si avuy pregaries y plors

(i) Per serho molt mes que les altres; així s'anomenava y anomena encara l'Esglesia abont set ro-
ban la adorable Imatge del Sant-Christ y sa gloriosa Bandera

l'endemà Misses cantades,
que ha tornat lo Sometent
tot gojós â punta d' alba,
iqui no ha vist tan bell estol
y 'l gran róssech que 'n portava!
los trabuchs ben ennegrits,
la Bandera desplegada,
los pagesos y blanquers
ab les eynes ben oscades!
si l' un treya una cansó,
l' altre hi posa exa tornada:
—Toquéu, toquéu campaners,
toquéu â morts per la França!—
Tothom ne conta del Bruch
lo flagell y gran batalla;
diu qu' eran tres mil vuytcents
los francesos que hi lluytaren,
y 'ls nostres diu qu' eran deu
per cada cent dels de França!
Ja s' hi veyá un vol de corps
y la Mort brandint sa dalla,
quan vingueren pel boscam
Sometents de la encontrada,
de Manresa y Sampedor,
de Sallent y altres paratges,
cada poble hi té un capdill
y de tots n' es Capitana
la Bandera del Sant-Christ,
del Sant-Christ dels de Igualada!
¡Quin clamarne â Deu del cel
per la Fé y ensemps la Pàtria!
y després ¡quin ardiment,
quin delit y quin coratge!
No hi valgueren granaders,
ni 'ls canons, ni les corasses,
ni les urpes de aligots
que 'l mal-temps dugué de França.
De victoria per senyal
n' han portat al mitx de plassa,
un canó y trenta cavalls!
ja veyéu si han fet la tasca;
no hi hagué cap Sometent
que altre tant pogués contarne.

—¡Toquéu, toquéu campaners,
toquéu á morts per la França!—
La Bandera del Sant-Christ
tot lo poble l' ha enrotllada,
quan l' oreig la va estenent
ja hi han vist forats de bala!
Les noyes li tiran flors,
los fadrins li fan cantades,
y ab les llágrimes als ulls
deya un vell exes paraules:
—¡Oh Bandera del Sant-Christ,
be 'n tindrás de anomenada!
penyora antiga de Fé
que avuy consagra ma Pátria
per senyera de sos fills,
per honor de son llinatge;
quan nos dugan al fossar....
la volém demunt la caxa!
Toquéu, toquéu campaners,
toquéu á morts per la França!—

JOSEPH M.ª SERRA Y MARSAL.
(Trovador en Gaya Ciencia)

INDICACIÓ DE FONAMENTS HISTÓRICHS.

Tractant de la jornada del Bruch, citan preferentment la vila de Igualada, TORENO, CORTADA, MADOZ, CHAO, PI Y ARIMON, Y LAFUENTE; y la posan en lloch, també molt honrés, CABANES, NAPIER, DOCHÉZ, Y ALCALÁ GALIANO.

Ja 's llegeix en un *Resúmen histórico de la insurreccion de Cataluña desde el año 1808 hasta Diciembre de 1813*, escrit per F. E. J. y estampat á Palma per Agusti Roca á l' any 1814: "*Igualada es la primera villa que se arma y corre á las colinas del Bruch.*"

Retrayèm tants testimonis á favor de Igualada, perquè segons digué 'l SEMANARIO DE MANRESA, "*su nombre figura en la historia de aquellos terribles dias confundido, y aun pasajeraamente, con el de ignorados pueblos,*" y "*todas las glorias de Igualada en la guerra de la Independencia, son negadas por los historiadores ilustrados de aquel tiempo*"; essent cosa de notar, que un any abans (Juny de 1879), digué 'l mateix pe-

riódich commemorant la batalla del Bruch: "*Allí están también los de Igualada como bravos y por cierto que lucen bien su papel*" y que ja un DIARIO DE MANRESA del any 1808, digué:

*"Que la historia los noms dirá ab grandesa
"De Igualada, del Bruch y de Manresa."*

L'ardiment y entussiasme dels Igualadins, y l'anada d'uns comissionats á Vilafranca, cap del Corregiment, en busca d'armes, constan en lo Arxiu Municipal de Igualada, (*Actes del Ajuntament y de la Junta. —1808.*)

Cada poble hi té un capdill, perque cada escriptor cita un nom propi, ó be li dona una importancia molt diferent.

Fins n'hi ha un de Manresa, que no esmentant altre Sometent que l'seu, y alabantse á si mateix, digué: "*Tots á la una se decidiren á fer Guerra, y enseguida nombraren un Capitá, lo únich que conegueren apte per axó, qual fou lo abaix firmat.*" (CARRIÓ, en la Relació que esérigué per *La Antorcha Manresana. —1859.*)

Dihem que *'ls nostres eran deu per cada cent dels de França*, perque llevat d'en CARRIÓ que assegura, que *'ls de Manresa ja passavan de mil*, es opinió general que entre tots los Sometents no s'hi ajuntaren mes que de 3, á 400 homens. ORTIZ DE LA VEGA diu qu'eran uns tres cents, y que "*venia con ellos Mauricio Carrió, mandando á algunos Manresanos.*"

La presa dels cavalls, consta en lo Arx. Mun. de Igualada, (*Oficis de la Junta de Lleyda á la de Igualada. —1808*), y la del canó en lo Arx. de la Contraria del Sant-Christ, (*Informació de Testimonis. —1810*). Ademés, CABANES ja digué á l'any 1809, referintse á les pèrdues dels francesos en lo Bruch y en sa reculada fins á Barcelona: "*Se ha podido saber por conducto seguro y fidedigno, que los franceses perdieron mas de 320 hombres de infanteria....., 63 de caballeria y algunos de ellos coraceros, y una pieza de artilleria de campaña.*"

De tots n'es Capitana la Bandera del Sant-Christ, perque ja que d'altres banderes no se n'ha parlat fins ara y de cor á pensa, creyèm que la de

Igualada fou la única que aquell dia guià 'ls Catalans contra les tropes de Napoleon.

D' ella 'ns parlan tres testimonis presencials del fet, y una Allocució de la Junta, (*Arx. Mun. de Igualada*) y además, CHAO, en l' *Hist. d' Espanya*; L' IL·LM. BISBE D' URGELL., en una *Representació á les Corts Constituhens*; la SOCIETAT DE LITERATS, en son *Diccionari geogràfic universal*; GOMIS, en l' *Hist. del Sant-Christ*, y 'l P. FERRER, en sa *Barcelona cautiva*, copiant d' un *Sermó* predicat en la sen de Manresa, lo dia 6 de Juny de l' any 1814. „*A la batalla acudieron tambien los valientes de la Villa de Igualada con su pendon.*„ La gloriosa Senyera dels Igualadins, (que realment torná del Bruch foradada per les bales franceses), també fou cantada per la musa popular-religiosa y patriòtica; (*Goigs al Sant-Christ de Igualada per la victoria del Bruch. — Manresa; per Martí Trullás; (Cançons y follies populars, recullides al peu de Montserrat, per PAU BERTRAN Y BROS.—Barcelona, 1885).*

Finalment, com á bonich antecedent històrich farém constar, que á l' any 1397, lo Rey D. Martí l' *Humà* concedí als vehins de Igualada, lo privilegi de portar *Bandera* ó *Pendó* Real quan sortissen armats en sometent. (*Arx. Mun. de Igualada*); y com á bonichs consegüents, copiém aquestes ratlles d' una carta particular: „Quan moria un dels „Igualadins que 's trobaren en lo Sometent del Bruch, lo portaven á „soterrar cubrint la sua caxa ab la bandera del Sant Christ.„ „La festa „en commemoració de la victoria del Bruch y en cumpliment d' un vot „de poble, se ha celebrat aquí *sens interrupció desde l' any 1809 fins „al 1883. Consta en lo Arxiu de la Comunitat.*„ (*Carta del DR. MONTANER, Arcxiestre de Igualada.—Febrer de 1884).*

CURIOSITATS DEL ARXIU MUNICIPAL D' IGUALADA.

Avuy que desgraciadament tenim en Espanya lo cólera, creyém d' oportunitat la publicació de la següent crida feta en Igualada en 1501, ab motiu d' una epidemia:

«Ara hoiats queus fan asaber los honorables batlles de la vila de Agolada per lo molt alt senyor Rey e per lo monestir de Sent Cugat de Valles, a instancia e requesta dels ho-

vorables consellers de la dita universitat, e per manament del molt Illustre senyor Lochtinent general de la Magestat del Senyor Rey en lo present Principat, que qualsevol persona, així de la dita vila com altra, de qualsevol grau, condicio o stament sia qui voldra venir a star o fer son domicili en la present vila, la qual exirà de par o loch hont se muyran de peste, que haie star trenta dias fora los termens de la dita Vila, e fins sien passats dits XXX dias no pussen entrar en la dita vila, e aço sots pena de cinquanta lliures adquisidores als dits honorables batles per la meytat, e per la altra meytat á la obra del mur, e si seràn persones no havents facultats sien açotats fora la dita vila.

»E així matex volen e manen que sots la dita pena qualsevol persona de qualsevol ley o condicio sie, axí habitants de la dita vila con altres que venint de part hont se muyren de peste que així matex haien star XXX dies fora de la dita vila.

»E no resmenys fan assaber a tots aquells qui guarden los portals que haien a fer jurar als qui voldran entrar en la dita vila les sus dites coses, e si per negligencia o mala guarda lur algu entrara en la dita vila, lo dit portaler o portalers haien a pagar XX sous en pena o en nom de pena, e si no poran pagar los dits XX sous haien a star XX dies en la cadena de la plaça per lo coll. E guar si qui guardat sia.

Traduhim dels periódichs de Barcelona:

«En la sessió celebrada lo 30 de Juny per la Real Academia de Ciencias naturals y Arts, l'académich En Joaquim M. Salvanyá llegí uns interessants «Recorts botànichs d'Igualada» que distribuí en tres parts. Després d'una breu introducció exposant de quina manera anaren á parar á

sas mans varis autògrafs del any 1778 sobre Fitografia práctica d'Igualada deguts al farmacèutich En Joseph Bausili y Salamanca, demostra en la primera part, ab presencia d'ells y d'altres fets, que dit senyor Bausili fou un acabat florista en son temps, que meresqué l'apreci de sabis espanyols y extrangers y que son nom mereix ésser inscrit en lo diccionari dels botànichs catalans del sigle XVIII. A continuació tractà de la *Flora aqualatense* que deixà escrita pera patentizar son valor intrínsech y son interés científich d'actualitat, fundantse en aquestas circumstancias pera traslladarla íntegra en la segona part, com obra pòstuma del senyor Bausili. Pera facilitar l'estudi y aplicació de tan estimable *Flora*, lo senyor Salvanyá digué haberla prèviament ordenat y disposat segons lo método natural de De-Candolle y afegí moltes observacions propies sobre plantes que viuhén en Igualada; y ab igual objecte destinà la tercera part á fer una comparació entre la actual vegetació de la comarca y la del passat sigle, seguida del catàlech adicional de las especies que té vistas y'l senyor Bausili no estudià. Acabá lo senyor Salvanyá oferint á la Academia los datos consignats en sa memoria per si acorda publicarlos, ab lo qual, sobre pagar un tribut á la Historia de la Botànica y dels Botànichs catalans, treuria de sa obscuretat inestimables antecedents pera la Flora del Principat y estimularia las aficions de la joventut estudiosa de la nostra pàtria.»

Per l'interés que tenen pera Igualada desitxém que la Real Academia de Ciencias naturals y Arts publiquí los datos exposats per lo Sr. Salvanyá, al que felicitém per son trevall, agraphintli al mateix temps que 'ns hagi fet conéixer un altre igualadí ilustre, digne coetani del sabi Caresmar, y antecessor dels actuals senyors Bausili, inteligents farmacèutichs d'aquesta ciutat.

Persona que tenim per ben enterada nos ha manifestat que están ja termenats los estudis de la carretera de Jorba

à Calaf, y que dintre de pocs dias vindrà l' inginyer senyor Rubió pera comensar los de l' altra carretera d' Igualada á la Llacuna. Molt nos complau aquesta bona nova y desitxém que tan importants vias de comunicació sigan un fet á la major brevetat.

També se 'ns ha dit que Calaf no será segregat del nostre partit ab motiu de las actuals combinacions de districtes judicials. Era d' esperar.

Prompte comensará la suscripció al objecte de recaudar los fondos necessaris pera la construcció del pont que lo *Centre Catalanista* projectá construir sobre lo Noya en lo camí vehinal de Montbuy.

Hi ha bonas noticias del ánimo de tots los pobles interessats en aquesta obra de verdadera importancia, y tenim la seguretat de que la Exma diputació provincial y los municipis d' Igualada, Montbuy, Carme, Orpí, La Llacuna y Miralles contribuirán á la suscripció ab importants quantitats.

Convé, no obstant, que tots los terratinents fassen un esforç, lo mateix que 'ls industrials y demés vehins dels referits pobles, y sobre tot los de Montbuy y d' Igualada, á fi de que 's puga realisar prompte lo que ja es vergonyós no s' hagi fet molts anys ha.

Hem rebut lo cartell del certámen que ha de celebrar l' Ateneo Igualadí de la classe obrera l' endemà de la festa major. Ademés dels premis ordinaris n' hi figuran altres de molt bons, y entre ells un magnífich rellotje de bronzo ofert per S. M. lo Rey D. Alfonso XII. No habentse adjudicat l' any passat lo que oferí lo CENTRE CATALANISTA, va repetit enguany ab lo mateix tema.

Donatius rebuts pera la biblioteca y museu del CENTRE CATALANISTA:

De D. Joseph M.ª Serra y Marsal: *La orden Redentora de la Merced* per Fr. Joseph Anton Gari y Siumell.—De

D. J. B. y J.: *Discurs llegit en los Jochs Florals de Barcelona lo dia 5 de Maig de 1885* per en Vicents W. Querol.—De D. Arthur Osona: *Guia general de las Montanyas de Montseny* ab la versió castellana y francesa, acompanyada del plan de la encontrada, per lo mateix donador; *Itinerari al Santuari de la Mare de Deu del Mont per Banyolas y Besalú*, per id. id.; *Itineraris d' Excursiões per Collsabra y las Guillerias*, per id. id.; *Excursió a la Montanya del Montseny a partir de la vila de Breda*, per id. id.—De D. Pere Borrás, varias monedas romanas.—De D. Enrich Pons Manegal: *Lo Fluvioler del Ter*, per don Andreu Pastells y Taberner.

A tots los senyors donadors envia lo CENTRE CATALANISTA las mes espressivas gracias.

CENTRE CATALANISTA D' IGUALADA.

En virtud de las elecciones verificadas en lo mes de Maig, la Junta Directiva d' aquest CENTRE queda constituida per los senyors

En Jaume Serra Iglesias.	President.
» Joseph Bas Aguilera.	Vice-President.
» Joseph Ferrán Pascual.	Bibliotecari.
» Enrich Tardá.	Tesorer.
» Pere Borrás.	Vocal.
» Francisco Jover.	id.
» Olaguer Godó.	id.
» Joan Serra Constansó.	id.
» Joan Bas Jordi.	Secretari.

Igualada 30 de Juny de 1885.

Lo Secretari,

Joan Bas.

Igualada.—Estampa de Marian Abadal, Rambla n.º 21.
